

СТАНОВИЩЕ

Относно: дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика по научна специалност Политическа икономика

Изготвил становището: Емил Георгиев Трифонов, доцент д-р в РУ „А. Кънчев“, член на научно жури, съгласно заповед № Р33-2371 от 06.06.16 г. на Ректора на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Автор на дисертационния труд: Добринка Иванова Стоянова

Тема на дисертационния труд: „Макроикономически анализ на младежката безработица и политики за нейното преодоляване“

I. Информация за докторанта

Докторантката Добринка Иванова Стоянова е родена на 30 август 1986 г. Завършва ОКС „бакалавър“ специалност МИО в ПУ „Паисий Хилендарски“ и ОКС „магистър“ специалност „Международна търговия“ в ПУ „Паисий Хилендарски“. Към момента е хоноруван преподавател по макроикономика към ФИСН в ПУ „Паисий Хилендарски“. Била е академичен наставник по проект „Студентски практики“ на ОП „Развитие на човешките ресурси“ към Министерството на труда и социалната политика. Работила е в екип по проекта „Младите срещу младежката безработица“ към ИИП. Владее немски език.

С протокол №103 на катедра „Икономически науки“ от 28.03.2016 г. е открита процедура по предварително обсъждане на дисертационния труд. С протокол №104 от 25.04.2016 г. Катедреният съвет взема решение за насочване към публична защита.

II. Общо представяне на дисертационния труд

Предметът на представената дисертация са макроикономическите измерения на младежката безработица, съответният подход за нейното изследване и макроикономическите политики за нейното измерване. Обемът на разработката е 178 страници, разположени структурно във въведение, три глави, списък на използвана литература и 12 страници приложения. Посочени са 155 литературни източника, от които 65 на български и 75 на немски и английски език и 15 уеб-базирани източници.

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертацията е насочена към актуален и важен за икономическото развитие проблем, какъвто е проблемът за младежката безработица и политиките за нейното преодоляване в България. Нивото на младежката безработица в България е по-високо от средното за страните от ЕС – през 2015 г. коефициентът на безработица при младежите (на възраст 15-24 г.) остава най-висок за всички възрастови групи и около 2.5 пъти по-високо спрямо общото ниво на безработица в страната (9.1%). Въпреки известното подобрене на пазара на труда през последните години, проблемът на младежката безработица е структурен и решаването му изисква адекватни мерки в краткосрочен и средносрочен хоризонт. Основното предизвикателство пред политиката по заетостта през следващите години ще остане активизирането на тази част от населението на възраст 15-24 и 25-29 г., които остават извън работната сила по причини различни от обучение, образование или отглеждане на деца. Ето защо, въпросът кои са ефективните мерки, насочени към включването на (не)активните младежи в работната сила придобива все по-голяма тежест.

За преодоляване на проблемите с безработицата сред младежите и високия относителен дял на млади хора, не участващи в никаква форма на заетост, образование или обучение е разработен и одобрен Национален план за изпълнение на гаранцията за младежта 2014–2020 г., чието изпълнение се финансира със средства от: държавния бюджет, ЕСФ (включително посредством Инициативата за младежка заетост, в рамките на изпълнението на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014–2020 г.), работодателите. Дисертационният труд е посветен на макроикономическия анализ на младежката безработица. Актуалността произтича от това, че в България делът на младежката безработица е значителен и като такъв представлява интерес за икономическата наука. В този контекст е представено съдържателно изследване.

Авторът показва много добро и задълбочено познаване на литературата по въпроса. Докторантът правилно е формулирал, макар и твърде обширно, изследователската теза (стр. 5 от дисертационния труд). Основната цел на изследването е въз основа на теоретични концепции, имащи отношение по проблема : да се изяснят генезисът на младежката безработица, факторите, които поддържат нейното устойчиво високо равнище и на тази основа да се направи оценка на възможностите на провежданите политики, и на базата на изводите от анализа да се формулират предложения за ограничаване на младежката безработица, респективно прилагането на по-ефективни политики в областта (стр. 5). Целта е конкретизирана чрез решаването на шест изследователски задачи. Обектът на изследването е безработицата при младежите във възрастовата граница 15-29 год. в България за периода 2007-2013 г. Предмет на разглеждания дисертационен труд са макроикономическите измерения на младежката безработица и макроикономическите политики

за нейното преодоляване. Докторантът правилно е посочил ограниченията на изследването (стр. 6-7).

Логиката на изложението, което авторът следва – тръгване от теоретико-методологическите въпроси на проблема, през комплексна оценка на младежката безработица до политики за нейното преодоляване. Използваният статистически инструментариум е правилно избран и са постигнати поставените от докторантката цели и задачи.

Реализацията на тази логика и на произтичащите от това задачи, поставени в изследването е видна от структурата. Дисертацията като цяло е добре структурирана. В първа глава са представени основните теоретични модели и концепции за разкриване проблема на безработицата. В трите параграфа на главата са изследвани основните теоретични модели (параграф 1), макроикономическият инструментариум за изследване на безработицата (параграф 2) и в параграф 3 – макроикономическият анализ по отношение на младежката безработица. От направения анализ следва изводът, че цикличната безработица е функция на дохода и има краткосрочен характер, а структурната е резултат от функционирането на един особен факторен пазар и е дългосрочна. Защишава се тезата, че младежката безработица е съществен елемент на естествената норма на безработица и е един от факторите за намаляване на нейното равнище. В глава първа е показана и методологическата рамка на изследването.

Научният фокус на втора глава е поставен върху основните характеристики на младежката безработица – нейната структура и динамика в България спрямо равнището ѝ в ЕС. Факторният анализ на младежката безработица потвърждава хипотезата, че колебанията на

дохода имат съществен принос за цикличната безработица, но не и за структурната. Изследвани са още и последствията от младежката безработица.

Трета глава е посветена на анализ и оценка на провежданите политики за ограничаване на младежката безработица на европейско равнище, и в България. Направен е опит за оценка на тяхната ефективност чрез различни критерии. Добро впечатление правят изведените след всяка глава „основни изводи и заключения“.

Обемът на разработката е достатъчен, за да се защити основната теза на автора. Езикът е съобразен със специфичната терминология. Освен направените изводи важно място в дисертационния труд имат и формулираните препоръки към икономическата практика, касаеща ефективността на провежданите политики (стр. 150-154).

IV. Основни приноси в дисертационния труд

Заявените приноси моменти в дисертационния труд се нуждаят от преработване и конкретизиране. Приемам, че те са лично дело на автора и същите могат да се сведат до:

А. Комплексен анализ на младежката безработица с използване на макроикономически инструментариум и разглеждането ѝ във връзка с естественото равнище на безработицата в България;

Б. Прилагане на широк набор от показатели, някои от които представляват новост за традиционния анализ за комплексна оценка на младежката безработица в България, и систематизирането на причините и ефектите ѝ върху икономическото и демографско развитие на България;

В. Обобщени и систематизирани са основните макроикономически политики за намаляване на младежката безработица с акцент върху ефективността на специализираните активни политики на пазара на труда за младежите;

Г. Защитената теза за значението на съвместното прилагане на стабилизационна макроикономическа политика и публични политики на пазара на труда като най-важно условие на ефективността на политиките срещу младежката безработица;

Д. Направените девет конкретни предложения към стопанската практика за повишаване ефективността на провежданите политики.

V. Критични бележки и въпроси

Към представената от докторантката работа могат да се отправят и някои критични бележки:

1. Така формулираната теза не е достатъчно ясна и конкретна. Втората част на тезата се нуждае от допълнителна научна аргументация;
2. Направеният в глава втора комплексен анализ на младежката безработица остава впечатление за недовършеност. Логично би било отделните параграфи (2,3,4) в главата да намерят и обобщение на резултатите на връзките между тях. Това несъмнено би обогатило направеното изследване.
3. Приложенияте в глава трета подход и изложение, дават много големи възможности за критично отношение към изследваните проблеми и по-ярко проявяване на личното отношение на автора, макар и този пропуск в някаква степен да се компенсира от добрите предложения към практиката.

Тези критични бележки не намаляват добрите впечатления от дисертационния труд и биха могли да стоят на вниманието на авторката в нейни бъдещи изследвания.

Анализът на докторанта провокира и някои въпроси, отговорите на които биха затвърдили добрите впечатления от дисертационния труд. Интересно е мнението на докторантката по следните въпроси:

1. Извън изложените аргументи за причините за по-високия размер на естественото равнище на безработицата в дадена страна (стр. 29), може ли да се изтъкнат и фактори, свързани с особеностите на социокултурната среда в България?
2. Може ли да се очаква висока ефективност на специализираните активни политики за намаляване на младежката безработица при непазарен трудов пазар?

VI. Автореферат

Авторефератът отразява напълно съдържанието на дисертационния труд. Публикациите по темата отговарят на нормативните изисквания – достатъчно по количество и пряко свързани с темата. Списъкът на приложените публикации включват четири публикации, в това число 2 на чужд език.

VII. Заключение

В заключение изразявам становището, че дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на ППЗРАСРБ и на чл. 37 (2)

от ПРАСПУ. Убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди ОНС „доктор“ по научната специалност „Политическа икономика“ на Добринка Иванова Стоянова и ще гласувам положително.

.....

Русе

доц. д-р Е. Трифонов

24.06.16г.